TYRINĖJIMAI KLAIPĖDOJE, LIEPŲ GATVĖJE NR. 10

Mindaugas BRAZAUSKAS

2001 m. VLPIC vykdė archeologinius tyrimus Klaipėdoje, Liepų g. Nr. 10 pastato rūsiuose ir teritorijoje. Sklypo vieta yra įdomi tuo, kad šioje vietoje yra žinoma Klaipėdos priemiesčio – Krūmamiesčio teritorija. Archeologiniai tyrimai buvo vykdomi rūsiuose. Iš viso ištirtas plotas – 257 m^2. Vėliau, jau pabaigus archeologijos tyrimus, LŽŪB Liepų g. Nr. 10 pastato rūsiuose buvo užsakyti nauji žvalgomieji tyrimai sklypo teritorijoje, susiję su komunikacijų tiesimu. Iššvalgytos trys tranšėjos. Bendras ištirtas plotas – 55 m^2.

Per visą pastato plotą iki 0,8 m gylio nuo rūsio grindų paviršiaus dengti supiltiniai – niveliaciniai sluoksniai. Jų apatinė riba fiksuota kartu su pastato pamatų pabaiga, kuri ties kiekviena patalpos siena, 0,9 m gylyje, užsibaigdavo pušiniu rostverku.

Tik pastato R ir centrinėje dalyje užfiksuoti stambių lauko akmenų pamatai rišti moliu. Pamatų liekanos fiksuotos trijose patalpose. ŠR pastato kampe fiksuota ankstyvesnio pastato Š pamatai, nuo dabartinio pastato rūsio sienos nutolę per 1,4 m. Pamatų storis – 0,3–0,4 m. Šių pamatų tęsinys aptiktas ir V pusėje esančioje patalpoje. Šioje patalpoje fiksuotas pastato kampas, kur pamatai pasisuka stačiu kampu link Liepų gatvės. Panašu, kad šis pamato kampas žymi ne išorinį, bet vidinį pastato kampą, o pats anksčiau stovėjęs pastatas buvo netaisyklingo stačiakampio formos. Pamatų tęsinys neužfiksuotas, kadangi Š patalpos dalis buvo visiškai perkasta (tikriausiai kasant pamatus dabartiniam pastatui). Abiejose rūsio patalpose šalia pamatų užfiksuota smėlio su degėsiais juosta (gaisro pėdsakai) bei atidengtas plūkto priemolio paviršius (asla). Pamatų aplinkoje radinių neaptikta. Kitas ankstesnio pastato sienos tęsinys aptiktas kitoje V patalpoje. Čia taip pat atidengti lauko akmenų pamatai, einantys statmenai Liepų gatvei per visą patalpos ilgį. Akmenys guldyti netvarkingai, rišti moliu, tarpai užpildyti smulkiais akmenukais, plytų ir čerpių griuvenomis bei nuolaužomis. Iš išlikusių pamatų matoma, kad pamatus sudarė trimis eilėmis guldyti akmenys. Pamatų tęsinys neužfiksuotas nei į P, nei į Š esančiose patalpose, kur jie buvo sunaikinti vėliau vykusių statybų metu.

Palei pastato rūsių P dalį fiksuotos ūkinės duobės liekanos. Radiniai, surinkti virš ir ūkinėje duobėje, datuojami ne anksčiau kaip XVII a.

Ties centrine dabar esančio pastato rūsio dalimi atidengtas plytelių grindinys, kuris iš V, Š ir R pusių sutvirtintas lentomis. Po juo preparuotas 0,35 m storio vienalaikis kultūrinis sluoksnis. Jame surinkti kelių puodų fragmentai (vienas dalinai atstatytas), butelių šukės, olandiškų pypkelių fragmentai. Giliau buvo aptiktos netvarkingai suverstos lentos bei keli pusrąsčiai, gulintys 0,9 m gylyje ant pilko smėlio sluoksnio – pirminio statybos paviršiaus (gylis 0,9 m).

Šalia grindų plytelių atidengti du mediniai vamzdžiai, iš išorės apkaustyti geležimi. Preparuojant paaiškėjo, kad šie vamzdžiai yra įstatyti į statinę ir sutvirtinti mažesnėmis lentutėmis bei plytų griuvenomis, o po to užpilti smėliu. Statinės viduje buvo aptikta molinė taupyklė, dekoratyvinė lėkštė bei medinė (pjūklelio?) rankena, medžio žievės butelio kamštis. Statinės dugnas fiksuotas jau įkastas į įžemį, 1,35 m gylyje.

R pastato dalyje didesnė tiriamo ploto dalis buvo sunaikinta XX a. antrojoje pusėje įrengiant kanalizaciją bei vandentiekį. Nesunaikintose perkasimų vietose fiksuoti vien niveliaciniai sluoksniai ir plonas (iki 7 cm) durpių sluoksnelis, gulintis virš įžeminių smėlio sluoksnių. Tik vienoje patalpoje 0,5 m gylyje atidengtas lauko akmenų grindinio paviršius. Šis grindinys sudėtas iš skirtingo dydžio lauko akmenų, suplūktų į rusvą molį. Grindinio paviršius žymi tikriausiai dabartinio pastato buvusį vidinio kiemo paviršių. Tik vėliau ši dalis buvo užpilta, vidinis kiemas buvo panaikintas nuo Liepų gatvės pusės pastačius priestatą. Istorinių ar ikonografinių žinių apie šio grindinio egzistavimą nebuvo. Žemiau grindinio dengti įvairūs supiltiniai sluoksniai, susiformavę XVII–XVIII a. Surinkti radiniai būdingi XVII a. pabaigai – XVIII a. Iš radinių išsiskyrė žalvarinė patrankėlė (140 mm ilgio, 50 mm aukščio), rasta taip pat supiltiniame sluoksnyje. Įžemis fiksuotas 2,2 m gylyje.

Vykdant žvalgomuosius tyrimus Liepų g. Nr. 10 sklypo teritorijoje buvo fiksuoti sluoksniai, suformuoti XVIII–XX a. Pirminiam šio sklypo užstatymui reikia priskirti durpingos žemės sluoksnį, aptiktą ties pastato P dalimi, vidutiniškai 1,6 m gylyje. Pagal šių durpingų žemės sluoksnių paviršių, juos galima susieti su ūkine duobe bei pirminiu statybiniu paviršiumi, fiksuotais rūsio patalpose ir datuotais ne anksčiau kaip XVII–XVIII a. pradžia. Sklypo teritorijoje rasta archeologinių radinių, datuojamų XVIII–XIX a.

Archeologinių tyrimų metu nustatyta, kad Liepų g. Nr. 10 sklypo teritorijoje pirminis užstatymo horizontas datuojamas XVII–XVIII a. pradžia. Pagal dabartinę Liepų gatvę yra stovėjęs greičiausiai medinis pastatas, kuris, sprendžiant iš degėsių sluoksnių, galėjo būti sudegęs. Sklypo teritorijoje jokių apstatymo pėdsakų neaptikta.

INVESTIGATIONS IN KLAIPĖDA AT LIEPŲ STREET 10

In 2001 WLPCH carried out the archaeological investigations in the territory of the plot at Liepų street 10, Klaipėda. The area of 257 m^2 in the basement of the building and the area of 55 m^2 in the territory of the plot were investigated. In the course of investigations in the basement of the building the foundation of a building datable to the 17th century, as well as a household pit, a tile flooring and a draining installation were found. The collected finds are datable to the 17th–19th centuries. No traces of development in the territory of the excavations were fixed.